

Αθήνα, 12.12.2022

Αξιότιμε Κύριε Αντιπρύτανη,
Αξιότιμε Κύριε Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής,
Αξιότιμε Κύριε Πρόεδρε του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών,
Αγαπητοί Συνάδελφοι,
Κυρίες και Κύριοι,
Αγαπητή κ. Καλογεροπούλου
Αγαπητέ κ. Παπαβασιλείου,

Ως επίκουρη καθηγήτρια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, είναι ιδιαίτερη χαρά και τιμή να προσφωνώ την Ξένια Καλογεροπούλου στην τελετή αναγόρευσής της σε Επίτιμη Διδάκτορα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Την Ξένια Καλογεροπούλου, την Ξένια μας... όπως θα πουν εκ βαθέων οι στενοί συνεργάτες της.

Την Ξένια Καλογεροπούλου- την Σταρ του Σινεμά που έχει αγαπήσει ο πολύς ο κόσμος [«ο κοσμάκης της»].

Την πρωταγωνίστρια του θεάτρου Ξένια Καλογεροπούλου που έχει εκτιμήσει το θεατρόφιλο κοινό, ωστόσο την αναγνωρίζει και ο «πολύς ο κόσμος» (από το σινεμά στο θέατρο) και το φιλοθεάμον κοινό.

Την Ξένια Καλογεροπούλου του Θεάτρου Πόρτα.

Της Μικρής μα και της Μεγάλης Πόρτας.

Την Ξένια, του Εργαστηρίου για Παιδιά Ξένια Καλογεροπούλου.

Τη συγγραφέα Ξένια Καλογεροπούλου.

Τη θεατρική συγγραφέα για παιδιά Ξένια Καλογεροπούλου.

Τη μεταφράστρια Ξένια Καλογεροπούλου.

Την Καλογεροπούλου Ξένια που έχει βάλει τα θεμέλια και έχει μετουσιώσει το θέατρο για παιδιά και νέους στην Ελλάδα ως ένα ξεχωριστό είδος του επαγγελματικού θεάτρου, με μοναδική, σταθερή αισθητική, διασφαλίζοντας εγκαρδίως πάντα: δημιουργικά κριτήρια δραματουργίας και σκηνοθεσίας.

Τη γυναίκα Ξένια Καλογεροπούλου που έχει τιμήσει δυναμικά και πρωτότυπα όλους αυτούς τους ρόλους της, στο δράμα, στο θέατρο και στον κινηματογράφο.

«Από όλους σας τους «ρόλους»... τι κυριαρχεί στην καρδιά σας ή είναι παράλληλοι ρόλοι και σύμπαντα»; Ακολουθεί ένα ταξίδι στο έργο της, το οποίο θα μας επαναφέρει στο ερώτημα.

Για την Ξένια Καλογεροπούλου υπάρχουν Στιγμές που γεννούν ανάγκες και ανάγκες που φέρνουν στιγμές δημιουργίας, ενώ «αυτό» που είναι να βγει προς τα έξω βρίσκει την κατάλληλη πάντα μορφή έκφρασής του στην τέχνη της, συνάδοντας με το έσω του. Η αναζήτηση της αλήθειας και της ουσίας απασχολεί τη δημιουργό σε όλες τις εκφάνσεις της θεατρικής δημιουργίας, και στην υποκριτική με την οποία ξεκίνησε την καριέρα της.

Η πρώτη σημαντική Στιγμή στην πορεία της αυτή είναι η 12η Σεπτεμβρίου 1936, όπου γεννήθηκε το 1936 στην Αθήνα από τη ζωγράφο Ίρα Οικονομίδου και τον Αδαμάντιο Καλογερόπουλο, γονείς ιδιαίτερα φιλότεχνους, με αγάπη για τις τέχνες, τη λογοτεχνία και τον πολιτισμό. Στα 18 της χρόνια μετακόμισε στο Λονδίνο, όπου σπούδασε στη Βασιλική Ακαδημία Δραματικής Τέχνης του Λονδίνου (RADA), έπειτα από την άρνηση του πατέρα της

να φοιτήσει στο Θέατρο Τέχνης, παρότι ο Κάρολος Κουν της είχε προτείνει να φοιτήσει στη Σχολή από όταν ήταν μαθήτρια.

Εμφανίστηκε για πρώτη φορά στο θέατρο το 1956 στη Γαλλία στο έργο του Μολιέρου *Γιατρός με το ζόρι* και το 1958 στην Αθήνα στο θεατρικό έργο *6ος Αμερικανικός Στόλος*. Έχει ερμηνεύσει περισσότερα από 50 θεατρικά έργα, κλασικού και σύγχρονου ρεπερτορίου, ενώ παράλληλα πρωταγωνιστεί στον ελληνικό κινηματογράφο, «ως η Ελληνίδα Όντρεϊ Χέπμπορν που μάγεψε το φακό με το μουτράκι της», γίνεται δημοφιλής, κάνοντας το ντεμπούτο της στην ταινία *Η κυρά μας η μαμή* και συμμετέχει συνολικά σε περισσότερες από 50 ταινίες, ελληνικές και ξένες.

Στο δυναμικό ντεμπούτο και στην πορεία της Ξένιας Καλογεροπούλου τις δεκαετίες 1950-1980 το θέατρο και ο κινηματογράφος τη συνακολουθούν και οι μαρκίζες αγαπούν το όνομά της. Ενδεικτικά αναφέρονται οι συμμετοχές της στις ταινίες: *Λαός και Κολονάκι* (1959), *Η Λίζα το 'σκασε* (1959), *Συνέβη στην Αθήνα* (1962), *Γάμος αλλά...ελληνικά*, (1964), για την οποία τιμήθηκε με το βραβείο Α' Γυναικείου Ρόλου στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, *Ο ανήφορος* (1964), *Το κορίτσι της Κυριακής* (1964), *Casablan* (1964), *Les chiens dans la nuit* (1965), *Δημήτρη μου Δημήτρη μου* (1967), *Το πιο λαμπρό μπουζούκι* (1968). Το 2013 συμμετέχει στη διεθνή παραγωγή και ταινία που γυρίζεται στην Ελλάδα, *Before Midnight* [Πριν τα Μεσάνυχτα] (2013), μια συμμετοχή που έχει χαραχτεί στην καρδιά της σαν μία από τις καλύτερες της κινηματογραφικές εμπειρίες: «Πραγματικά ευχαριστήθηκα όταν έκανα τις τελευταίες μου ταινίες, κυρίως το *Πριν τα Μεσάνυχτα* γιατί για πρώτη φορά δούλεψα όπως πίστευα ότι πρέπει να δουλεύει κανένας».

Παράλληλα, με την πορεία της στο σινεμά, η Ξένια Καλογεροπούλου κοντά στην άνθιση του δικού της *Μορμόλη*, εμφανίζεται και με ένα άλλο «κουτί», εκείνο της Τηλεόρασης καθώς συμμετείχε στις τηλεοπτικές σειρές της κρατικής τηλεόρασης: *Αθάνατες ιστορίες αγάπης: Κώστας Καρυωτάκης-Μαρία Πολυδούρη* (1976-ΥΕΝΕΔ), *Αθάνατες ιστορίες αγάπης: Περικλής Γιαννόπουλος-Σοφία Λασκαρίδου* (1976-ΥΕΝΕΔ), *Αθάνατες ιστορίες αγάπης: Φρειδερίκος Σοπεν-Γεωργία Σάνδη* (1976-ΥΕΝΕΔ), *Ο Κίτρινος Φάκελος* (1981-ΕΡΤ), *Τα Καθημερινά* (1983-ΕΡΤ). Στην κρατική τηλεόραση παρουσίασε και δύο τηλεπαιχνίδια: *Το Ζωντανό Σταυρόλεξο* στην ΕΡΤ (1986) και την *Τηλεοπτική Τρίλιζα* στην ΕΡΤ2 (1988).

Φυσικά, σε όλη αυτή τη διαδρομή, οι μαρκίζες του θεάτρου συναγωνίζονται το όνομά της. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι συμμετοχές της στις παραστάσεις: *Τα δέντρα πεθαίνουν όρθια* (1959), *Παραμύθι χωρίς όνομα* (1959), *Γαλιλαίος* (1961), το έτος 1975 κατά το οποίο υπήρξε ιδρυτικό μέλος του *Λαϊκού Πειραματικού Θεάτρου* και συμμετείχε στα έργα των Σ. Ρεζβάνι *Καπιταίν Σελλ – Καπιταίν Έσσο* και Μπέρτολτ Μπρεχτ *Η Μάνα*. Το 1976: *Ο Γλάρος* (1976), *Η δωδέκατη νύχτα του κυρίου Σαίξπηρ* (1978), *Το Σώσε* (1983), *Ψύλλοι στ' αυτιά* (1984), *Έμπορος της Βενετίας* (1986), *Ένας μήνας στην εξοχή* (1990), *Βεγγέρα* (1991), *Οι Τελευταίοι* (1994), *Υπηρέτριες* (2008), *Έτσι είναι (αν έτσι νομίζετε)* (2014) και πολλές συμμετοχές που αποτελούν ένα πεδίο μίας ξεχωριστής εργασίας για την ηθοποιό Ξένια Καλογεροπούλου.

Συζητάμε για την πορεία της αυτή στο θέατρο και ανακαλεί μνήμες από τις συνεργασίες της με τον Θωμά Μοσχόπουλο, με τον Λευτέρη Βογιατζή, τον Γιάννη Χουβαρδά, που θεωρεί ότι τη βοήθησαν να δουλέψει σε ομαδικό πνεύμα και να ανακαλύψει νέους δρόμους υποκριτικής, στο πλαίσιο του ιδιαίτερου ιδιώματος καθενός από αυτούς τους σημαντικούς σκηνοθέτες. Συνέχεια αυτής της πορείας είναι η φετινή συμμετοχή της στην παράσταση *Ο Θεός Βάνιας* σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Καραντζά.

Το όνομά της ωστόσο υπάρχει στα τριάντα περίπου θεατρικά έργα που έχει μεταφράσει μεταξύ των οποίων: *Ο Γλάρος*, *Έτσι είναι αν έτσι νομίζετε*, *Το σώσε μαζί με τον Σταμάτη Φασουλή* και την Άννα Παναγιωτοπούλου, *Πινόκιο*, *Παπουτσωμένος γάτος*, *Μιχάλης ο*

σφυρίχτρας, Σχολείο για κλόουν, Ο Φατς και ο Σβου, Μακαρόνια με κέτσαπ, Τα Μάγια του χειμώνα, Ρουμπελστίλτσκιν, Το Δρακούδι κ.ά.

Από τον κινηματογράφο και το θέατρο στο θέατρο για παιδιά: μια δική της μαρκίζα.

Η Ξένια Καλογεροπούλου αποτελεί μία μοναδική περίπτωση στην Ελλάδα που μετουσιώνει την αγάπη της για το θέατρο και το σινεμά στην τέχνη για παιδιά, αυτούσια ως τέχνη και όχι εργαλειοποιημένη, ούτως ώστε να δημιουργήσει ένα νέο είδος, επαγγελματικού θεάτρου για παιδιά, ισάξιο με το «θέατρο των μεγάλων», εξελίσσοντάς το σταθερά σε όλη της την πορεία, σύμφωνα με τις τρέχουσες κοινωνικές, πολιτικές, αισθητικές, καλλιτεχνικές διεθνείς συνιστώσες, γεγονός που κάνει το έργο της να είναι πάντα σύγχρονο και πρωτοπόρο.

Από την *Παιδική Σκηνή Γιάννη Φέρτη - Ξένιας Καλογεροπούλου* (1972) και την *Παιδική Σκηνή Ξένιας Καλογεροπούλου* (1975), την επίσημη έναρξη του δικού της *Θεάτρου Πόρτα* (1984), όπου στέγασε τη δική της ομάδα θεάτρου για παιδιά και για ενήλικο κοινό, έως και σήμερα: η *Μικρή Πόρτα*, το θέατρο της Ξένιας Καλογεροπούλου αποτελεί το μακροβιότερο επαγγελματικό θέατρο για παιδιά και νέους/ες στη χώρα μας. Το εντυπωσιακό στοιχείο στο πέρασμα των χρόνων είναι ότι τα στοιχεία τομής που έφερε η παιδική σκηνή της Καλογεροπούλου τη δεκαετία του 1970 στο θέατρο για παιδιά, συνέχισε—όχι τυχαία—να επαυξάνεται στις επόμενες δεκαετίες προλαβαίνοντας τις ανάγκες του παιδικού και νεανικού κοινού, καλλιεργώντας ταυτόχρονα θεατρική παιδεία και προπαιδεία σε μικρούς και μεγάλους.

Στη συνέχεια, ακολουθεί η παραστασιογραφία και δραματουργία που επιλέγει ή συνεπιλέγει η Ξένια Καλογεροπούλου στην εξέλιξη του Θεάτρου Πόρτα, παραστάσεις στις οποίες έχει παίξει πραγματικά όλο το ελληνικό θέατρο, γεγονός που αποτελεί ένα μοναδικό φαινόμενο στο θέατρο για παιδιά.

1972-1973 *Πινόκιο*, μια διασκευή του Brian Way, μετάφραση: Ξένια Καλογεροπούλου, σκηνοθεσία: Marsha Taylor

1973-1974 *Μορμόλης*, του R.H. Rainer Hachfeld, μετάφραση: Παναγιώτης Σκούφης, σκηνοθεσία Ξένια Καλογεροπούλου

1974-1975 *Παπουτσωμένος Γάτος*, μετάφραση-σκηνοθεσία: Ξένια Καλογεροπούλου

1975-1976 *Το τελευταίο ταξιδιάρικο περιστέρι* του Dietmar Roberg (Στο πλαίσιο του Λαϊκού Πειραματικού Θεάτρου), σε μετάφραση Κωστή Σκαλιόρα και σκηνοθεσία Σταμάτη Φασουλή – Ξένιας Καλογεροπούλου

1976-1977 *Σχολείο για κλόουν* του Friedrich Karl Waechter, μετάφραση: Ξένια Καλογεροπούλου, σκηνοθεσία: Ξένια Καλογεροπούλου – Σταμάτης Φασουλής

1977-1978 *Μορμόλης* (επανάληψη)

1978-1979 *Μιχάλης ο Σφυρίχτρας*, μετάφραση: Ξένια Καλογεροπούλου, σκηνοθεσία: Σταμάτης Φασουλής, το οποίο παίχτηκε και στο «1^ο Διεθνές Φεστιβάλ Παιδικού και Νεανικού Θεάτρου» που έγινε με αφορμή τον εορτασμό των δέκα χρόνων του θεάτρου Grips. Την Ελλάδα είχε προσκληθεί να εκπροσωπήσει η *Παιδική Σκηνή της Ξένιας Καλογεροπούλου*.

1979-1980 επανάληψη *Πινόκιο*

Από τον *Πινόκιο* στον *Μορμόλη* και από τον *Μορμόλη* στον *Παπουτσωμένο Γάτο* και στο *Σχολείο για κλόουν*, σε μία φάση ακμής του θεάτρου για παιδιά την οποία διέπει το σπάσιμο του διδακτισμού των προηγούμενων δεκαετιών, το κλίμα αμφισβήτησης, ο αντιδικτατορικός

αγώνας, το οικολογικό και φεμινιστικό κίνημα, ο μοντερνισμός και η περιρρέουσα ατμόσφαιρα που ήθελε «να σπάσει τη σιωπή». Σε αυτή την ατμόσφαιρα, η Ξένια Καλογεροπούλου συσπείρωσε συγκροτημένη και συστηματική θεατρική δραστηριότητα για παιδιά από επαγγελματίες συντελεστές, καθέννας από τους οποίους αποτελεί πραγματικά μία ξεχωριστή «διατριβή». Η συνάντησή της με τον Σταμάτη Φασουλή στα έργα της παιδικής σκηνής των δεκαετιών 1970-1980: είναι μία συνάντηση καλλιτεχνικής πρωτοπορίας. Ο θίασος έδινε συστηματικά παραστάσεις για σταθερό χρονικό πλαίσιο προσαρμοσμένες στις ανάγκες ενός κοινού ανήλικων θεατών ως προς τη δραματοουργία, τη σκηνοθεσία και την πρόσληψη. Το παιδί αντιμετωπιζόταν ως αυτόνομη προσωπικότητα ικανή να κρίνει τα έργα που παρακολουθεί, να σχηματίζει άποψη και να έχει το δικαίωμα να διακρίνει στον κόσμο του κύριου Μπουρίνια έναν δυνάμει φίλο ή «εχθρό» από τον κόσμο των μεγάλων (οικογένεια, σχολείο, κοινωνία, πολιτεία), να φανταστεί στο έργο του Τζεπέτο μια άλλη πραγματικότητα για τον δικό του Πινόκιο, να μπορέσει να αρθρώσει και να τραγουδήσει στίχους από τον Μορμόλη που λένε: «Θαρρώ πως οι μεγάλοι μοιάζουν του Μπουρίνια. Αχ οι μεγάλοι πολύ συχνά δεν έχουν γνώση σαν τα μωρά».

Αυτή τη φιλοσοφία του Θεάτρου Grips του Βερολίνου, των πολιτικών-κοινωνικών έργων για παιδιά, εισήγαγε η Ξένια Καλογεροπούλου στο ελληνικό κοινό τη δεκαετία του 1970 και μετουσίωσε σε πρωτότυπο θεατρικό λόγο και πράξη τη δεκαετία του 1980 και στη συνέχεια. Η δεκαετία του 1980 παράλληλα με τις παραστάσεις του Θεάτρου Πόρτα για παιδιά, εδραιώνει την Ξένια Καλογεροπούλου ως θεατρική συγγραφέα για παιδιά και νέους, η δραματοουργία της οποίας είναι πολύτιμη λίθος για το νεοελληνικό θέατρο. Το 1981 ολοκληρώνει τη συγγραφή του πρώτου της θεατρικού έργου για παιδιά και νέους, τον *Οδυσσεβάχ* που θα μεταφραστεί σε 8 γλώσσες, θα παιχτεί στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και θα αποτελέσει πηγή έμπνευσης σκηνοθετών, εκπαιδευτικών και μαθητών.

Ο *Οδυσσεβάχ*, ταξιδεύοντας για την Ιθαγόατη θα συναντήσει πολλούς ήρωες από την *Οδύσεια*, τις *Χίλιες και μία νύχτες* και άλλα άγνωστα παραμύθια. Σε όλη την έκταση του κειμένου είναι συνεχής η παρουσία του του θεατρικού παιχνιδιού και των αναφορών από τη λογοτεχνία, τις λαϊκές παραδόσεις και αφηγήσεις. Το θεατρικό παιχνίδι γίνεται δραματουργικό μέσο στην εξέλιξη της ιστορίας, ενώ παράλληλα ηχοποίητες λέξεις ή τίτλοι με διακειμενική σημασιολόγηση προσδίδουν ρυθμό και χιούμορ, και η φαντασία των δραματικών προσώπων απελευθερώνει τη φαντασία των παιδιών. Τα γλωσσικά παιχνίδια και ευρήματα, η γλωσσική ιδιόλεκτος, η χρήση της υπερβολής ως κωμικού στοιχείου, το χιούμορ, το μαγικό αλλά και το ρεαλιστικό στοιχείο (ύπαρξη θανάτου και άλλων δυσάρεστων ρεαλιστικών γεγονότων χωρίς εξιδανίκευση) συνθέτουν ένα πρωτότυπο ύφος θεατρικής γραφής για παιδιά και νέους που δίνει άπειρες δυνατότητες για τη σκηνική πράξη.

Το 1981 η Ξένια Καλογεροπούλου επιλέγει το έργο *Παπαρούνα-Παπαρούνα* της Judith Martin [μετάφραση και σκηνοθεσία: Ξένια Καλογεροπούλου], το 1982-83: *Ματίας ο Πρώτος* [διασκευή της Άλκης Ζέη, σκηνοθεσία Σταμάτης Φασουλής], το 1984-1985: *Ο Βάσος και η Βιβή*, των Volker Ludwig – Rainer Hachfeld [διασκευή: Ξένια Καλογεροπούλου, σκηνοθεσία: Σταμάτης Φασουλής] και ακολουθούν: *Ο Φατς και ο Σβου* του Ken Kampbell [μετάφραση Ξένια Καλογεροπούλου, σκηνοθεσία Σταμάτης Φασουλής, 1987-1988], επανάληψη του *Οδυσσεβάχ* (1988).

Το 1989-1990 η Ξένια Καλογεροπούλου παρουσιάζει το έργο *Ελίζα* «...ή πώς ένα κορίτσι με τρεις φίλους κι έναν παπαγάλο ναυλώνει ένα καράβι για να βρει τον καλό της». Πρόκειται για μια πολύ ελεύθερη διασκευή του έργου *The Fair Maid of the West* του ελισαβετιανού συγγραφέα Thomas Heywood από την Ξένια Καλογεροπούλου, σε σκηνοθεσία Σταμάτη Φασουλής. Η *Ελίζα* της Καλογεροπούλου –που έχει μεταφραστεί σε τρεις γλώσσες–

ανατρέπει στερεότυπα, κοινωνικούς ρόλους, μιλάει για τη φυσική απόσταση και τη συναισθηματική εγγύτητα, τη συντροφικότητα και έχει χαρακτηριστικά που συνάδουν και με το εφηβικό θέατρο και την αναζήτηση της ταυτότητας των εφήβων, προσεγγίζοντας με τόλμη και ειλικρίνεια τον έρωτα, ενώ την ίδια στιγμή η *Ελίζα* και η ιστορία της ανταποκρίνεται και στις σκέψεις και στα όνειρα ενός παιδιού.

Το 1990-1991 στο Θέατρο Πόρτα παρουσιάζεται σε επανάληψη το *Σχολείο για κλόουν* και το 1991-1992 ο *Πινόκιο* (τρίτη επανάληψη). Το 1992 είναι η στιγμή που ο Θωμάς Μοσχόπουλος συνδέεται με το Θέατρο Πόρτα, σκηνοθετώντας το έργο του Richard Hachfeld *Μακαρόνια με κέτσαπ*, σε μετάφραση-διασκευή Ξένιας Καλογεροπούλου. Παραθέτω από την Ξένια Καλογεροπούλου: «Είχα ορισμένους συνεργάτες πολύτιμους και αγαπημένους αλλά ήταν η στιγμή που συναντήθηκα με τον Θωμά τον Μοσχόπουλο που ήταν μικρούλης ακόμη, που ταιριάζαμε απόλυτα και του έχω μεγάλη εκτίμηση και θαυμασμό χαίρομαι που ο Θωμάς συνεχίζει τη δουλειά της Πόρτας, να συνεχίσει να κάνει εκεί τη δουλειά που λέει και ο ίδιος ότι είναι η ψυχή του...».

Με τον Θωμά Μοσχόπουλο η Ξένια Καλογεροπούλου από το 1992 έως και σήμερα δημιουργούν πρωτότυπα θεατρικά έργα, δημιουργικές διασκευές, ενώ ανεβάζουν τον πήχυ της αισθητικής των παραστάσεων για παιδιά σε ένα μοναδικό «Καλογεροπούλου-Μοσχόπουλος είδος», σωματικού θεάτρου, σκηνικής πανδαισίας, συμμετοχικότητας, εικαστικής σκηνοθεσίας με φως και σκοτάδι από την πεμπτουσία των ιστοριών.

Το 1993-1994 παρουσιάζεται η τρίτη επανάληψη του *Μορμόλη* και το 1994-1995: *Η Πεντάμορφη και το Τέρας*, των Ξ. Καλογεροπούλου – Θ. Μοσχόπουλου, ...ή πώς η Άννα φόρεσε τρία φουστάνια και μπήκε στα μυστικά δωμάτια, σε σκηνοθεσία Θ. Μοσχόπουλου. Στην *Πεντάμορφη και το Τέρας*, το παιδί-θεατής γίνεται συμμετοχος και αντιμετωπίζει τους φόβους του, ενώ παράλληλα έχει τον χώρο και την «δικλείδα ασφαλείας» της ίδιας της ιστορίας για να αναστοχαστεί τι είναι τελικά το Τέρας.

Το 1995-1996 παρουσιάζεται στην Μικρή Πόρτα η τρίτη επανάληψη του *Οδυσσεβάχ*, σε σκηνοθεσία Σταμάτη Φασουλή και το 1996-1997 η *Οικογένεια Νώε* των Ξ. Καλογεροπούλου-Θ. Μοσχόπουλου, σε σκηνοθεσία Θ. Μοσχόπουλου. Εδώ, το συγγραφικό δίδυμο Καλογεροπούλου – Μοσχόπουλος αναδεικνύει με χιούμορ και ευαισθησία ζητήματα οικολογικής συνείδησης, ευθύνης και αυτενέργειας και διαπραγματεύεται παράθυρα επικοινωνίας για τη σχέση των παιδιών με τους γονείς, με τα αδέρφια, με τη φύση και με την ίδια την ύπαρξη. Η *Οικογένεια Νώε* παίζεται ξανά φέτος (2022-2023) στο Θέατρο Πόρτα, σε σκηνοθεσία Θωμά Μοσχόπουλου – Σοφίας Πάσχου, «και το αγαπούμε πάρα πολύ με τον Θωμά και ευτυχώς έχει μεγάλη επιτυχία, είναι μία νέα παράσταση, δεν είναι απλώς επανάληψη» σημειώνει η Ξένια Καλογεροπούλου.

Το 1997-1998 παρουσιάζεται σε επανάληψη η *Ελίζα* και το 1998-1999 ανεβαίνει στην Μικρή Πόρτα το έργο του Gianni Rodari *Μια Ιστορία με Ιστορίες*, σε μετάφραση-διασκευή: Ξ. Καλογεροπούλου – Θ. Μοσχόπουλου και σκηνοθεσία: Θ. Μοσχόπουλου, το 1998-1999 το *Παραμύθι για Δύο*, του Philip Ridley, σε μετάφραση: Ξένιας Καλογεροπούλου, σκηνοθεσία: Θωμά Μοσχόπουλου.

Το 2000 στην Μικρή Πόρτα παρουσιάζεται *Το Σκλαβί* της Ξένιας Καλογεροπούλου, σε σκηνοθεσία Θωμά Μοσχόπουλου. Το 2001 *Το Σκλαβί* αποσπά το βραβείο δραματοουργίας «Κάρολος Κουν» και την ίδια χρονιά η κ. Ξένια Καλογεροπούλου τιμάται με το βραβείο παιδικής λογοτεχνίας του Ιδρύματος Κώστα και Ελένης Ουράνη. Ένας βασιλιάς έχει δύο γιους: το Βασιλόπουλο και το Σκλαβί, νόθο παιδί του με μια Σκλάβια. Η βασιλοπούλα όμως δεν ερωτεύεται το βασιλόπουλο αλλά το «σκλαβί», που ποτέ δε θα παραδεχτεί πως την αγάπησε. Σημείο εκκίνησης για το θεατρικό έργο ήταν το ομώνυμο παραμύθι από τη Σύμη.

Με το *Σκλαβί η Ξένια Καλογεροπούλου* είναι σαν μας κλείνει το μάτι ως θεατρική συγγραφέας στο «μυστικό», το οποίο έχει διαφυλάξει με αγάπη στη θεατρική της γραφή: «ένα έργο για παιδιά πρέπει να έχει τουλάχιστον ένα επίπεδο άμεσα κατανοητό γιατί αλλιώς βαριούνται τα παιδιά, αλλά από εκεί και πέρα να έχει πολλά μυστικά, διάφορα επίπεδα που τα παιδιά να αισθάνονται ότι υπάρχουνε, κι ό,τι καταλαμβάνουνε κι αν καταλάβουνε και να μην καταλαβαίνουνε... πρέπει να υπάρχουν αυτά τα μυστικά από πίσω» [από τη συνέντευξη που παραχώρησε η Ξένια Καλογεροπούλου στη γράφουσα, Δεκ. 2022]. Το *Σκλαβί* ιδιαίτερα σήμερα μπορεί να αποτελέσει στη θεατρική παιδεία και αγωγή ένα σημαντικό έργο για την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της αποδοχής της ετερότητας.

Το 2001-2002 ανεβαίνει στη Μικρή Πόρτα το έργο του Charles Wey *Τα Μάγια του Χειμώνα*, σε μετάφραση Ξ. Καλογεροπούλου και σκηνοθεσία Θ. Μοσχόπουλου, και το 2002-2003 παρουσιάζεται σε δεύτερη επανάληψη η *Πεντάμορφη και το Τέρας*. Το 2003-2004 παρουσιάζεται το έργο των Ξ. Καλογεροπούλου – Θ. Μοσχόπουλου *Ο Ελαφοβασιλιάς* που είναι βασισμένο στο έργο του Κάρλο Γκότσι *Il Re Cervo*, σε σκηνοθεσία Θωμά Μοσχόπουλου – Λίλο Μπάουρ. *Ο Ελαφοβασιλιάς* προκαλεί εμπυθιστικές εμπειρίες στους θεατές, ενώ παράλληλα ενεργοποιεί την κριτική σκέψη των μικρών μας φίλων για τις συνέπειες και τα αποτελέσματα των πράξεων του Ταρτάλια και του Ντεράμο.

Το 2003-2004 στην Μικρή Πόρτα ανεβαίνει το έργο του Mike Kenny *Ένα αλλιώςτικο καλοκαίρι*, σε μετάφραση Κωστή Σκαλιόρα και σκηνοθεσία Γιάννη Μόσχου. Το 2004-2005 παρουσιάζεται σε επανάληψη η *Οικογένεια Νώε* και το 2004-2005 το έργο *Μια νύχτα του Φλεβάρη*, του Staffan Göthe, σε μετάφραση Ξ. Καλογεροπούλου και σκηνοθεσία Βασίλη Μαυρογεωργίου. Το 2005-2006 σε διασκευή της Ξ. Καλογεροπούλου παρουσιάζεται στην Μικρή Πόρτα το έργο του Mike Kenny *Το αγόρι με τη βαλίτσα*, σε σκηνοθεσία Θ. Μοσχόπουλου.

Το 2006-2007 ανεβαίνει το έργο των Ξ. Καλογεροπούλου – Θ. Μοσχόπουλου *Η Κοιμωμένη Ξύπνησε*, σε σκηνοθεσία Θ. Μοσχόπουλου και το 2007-2008, των Nino D' Introna – Giacomo Ranicchio, *Ο Ροβινσώνας και ο Κρούσσος*, σε μετάφραση Ξ. Καλογεροπούλου και σκηνοθεσία Λίλο Μπάουρ. Το 2007-2008 παρουσιάζεται το έργο του Mike Kenny *Ρουμπελστίλτσκιν*, σε μετάφραση Ξ. Καλογεροπούλου και σκηνοθεσία Γιάννη Μόσχου.

Το 2007-2008 παρουσιάζεται το έργο της Suzanne Lebeau *Το Δρακούδι*, σε μετάφραση Ξ. Καλογεροπούλου και σκηνοθεσία Αργύρη Ξάφη και το 2008-2009 το *Παραμυθ...issimo* των Ξ. Καλογεροπούλου – Θ. Μοσχόπουλου, σε σκηνοθεσία Θ. Μοσχόπουλου. Με το *Παραμυθ...issimo* γράφεται μία νέα ιστορία στη δραματολογία και σκηνοθεσία για παιδιά και νέους, από τον Θωμά Μοσχόπουλο και την Ξένια Καλογεροπούλου, όπου το υλικό από λαϊκά παραμύθια της Ιταλίας γίνονται γραφή για σύγχρονη performance μαγικού ρεαλισμού κάτω από τον οποίο αναδύονται ρεαλιστικές και θεμελιώδεις όψεις και ανάγκες της ζωής: ο έρωτας, η γέννηση, ο θάνατος, το παιχνίδι της τύχης, η αδικία, η ανθρωπιά και η δύναμη της θέλησης. Το 2009-2010 στη Μικρή Πόρτα ανεβαίνει η παράσταση *Grimm & Grimm*, διασκευή της Ξ. Καλογεροπούλου, σε σκηνοθεσία Λίλο Μπάουρ.

Το 2009-2010 στο Θέατρο Πόρτα/ Φεστιβάλ Αθηνών η Ξένια Καλογεροπούλου παρουσιάζει το *Έλα, Έλα*, σε σκηνοθεσία Ξ. Καλογεροπούλου – Μάρθας Κλουκίνα. Με το *Έλα, Έλα*, η Ξένια Καλογεροπούλου εισάγει στη Μικρή Πόρτα το θέατρο για βρέφη, ένα ιδιαίτερο υποπεδίο του θεάτρου για παιδιά που αγάπησε στην Ιταλία και ανέδειξε με τη σύλληψη-συγγραφή, τη σκηνοθεσία και την ερμηνεία της στην παράσταση *Έλα, Έλα*... Προσπαθώντας να πιάσει το Φεγγάρι, μεταμορφώνει τα βρέφη σε νέους ενεργούς θεατές.... Η Ξένια Καλογεροπούλου πίστεψε και πιστεύει στη δυναμική του θεάτρου για βρέφη και ενσωματώνει στο ρεπερτόριο του θεάτρου παραστάσεις για τις τρυφερές αυτές ηλικίες. Ακολουθεί η δεύτερη παράσταση

για βρέφη το *Που είναι;* των Ξ. Καλογεροπούλου – Μ. Κλουκίνα (2011-2012), στη συνέχεια το *Άκου* σε σκηνοθεσία Δημήτρη Καραντζά (2014-2015), το *Κοίτα* της Κατερίνας Καραδήμα (2016-2017) κ.ά.

Στη Μικρή Πόρτα τα 2010-2011 παρουσιάζεται ο *Τυχερός Στρατιώτης* των Ξ. Καλογεροπούλου – Θ. Μοσχόπουλου, σε σκηνοθεσία Θ. Μοσχόπουλου και το 2011-2012 η τέταρτη επανάληψη του *Οδυσσεβάχ* της Καλογεροπούλου, σε σκηνοθεσία Δημήτρη Καραντζά. Το 2012-2013 παρουσιάζεται η *Μικρή Γοργόνα* του Mike Kenny, σε μετάφραση Ξ. Καλογεροπούλου και σκηνοθεσία Θ. Μοσχόπουλου, ενώ στη συνέχεια η Μικρή Πόρτα και η Ξένια Καλογεροπούλου, με τη μοναδική της μαεστρία στις συναντήσεις με φωτεινά ταλέντα, δίνει το βήμα στη Σοφία Πάσχου και στους Patari Project που συνάδουν με την ευρύτερη φιλοσοφία του Θεάτρου Πόρτα.

Το 2015 με τα *Παραμύθια με την Ξένια*, η Καλογεροπούλου ενσαρκώνει στη θεατρική πράξη τις μεγάλες της αγάπες: παραμύθια, αφήγηση, ερμηνεία, επικοινωνία με παιδιά από 4 έως 99 ετών και πιο πάνω ή πιο κάτω.... Με τα παραμύθια αυτά ταξιδεύει σε όλη την Ελλάδα, αφηγείται, δίνει τη χαρά στους νεότερους μαθητές να τη γνωρίσουν βιωματικά και μεταμορφώνεται σαν μια ηρώίδα από τον *Οδυσσεβάχ* και την *Ελίζα* και βρίσκει νέες αλήθειες στις απαντήσεις των μικρών της φίλων. Παράλληλα, ταξιδεύοντας μιλάει για το βιβλίο της καρδιάς της *Γράμμα στον Κωστή*, στον Κωστή Σκαλιόρα, κριτικό θεάτρου/κινηματογράφου και μεταφραστή, στον άνθρωπο που μπήκε στη ζωής της το 1976 και δίπλα στον οποίο θα ζήσει τα επόμενα 37 χρόνια. Ένα βιβλίο αυτοβιογραφικό, βιωματικό, που φωτίζει εκτός των άλλων με πολύ τρυφερό και χιουμοριστικό τρόπο και στιγμές του θεάτρου για παιδιά...

Η Ξένια Καλογεροπούλου με την πένα της αγγίζει τις φωνές των ενηλίκων και των παιδιών με μοναδική αλήθεια. Από το *Γράμμα στον Κωστή*, στον *Μίλτο*, στην μοναδική *Αγγελίνα*, στην *Μπαμπούσκα*, τα *Παραμύθια με την Ξένια-λίγο φοβιστικά*, ο αναγνώστης (ανεξαρτήτως ηλικίας) αισθάνεται ότι έχει κοντά του τη συγγραφέα ως μια συντροφιά την ώρα της ανάγνωσης.

Σε όλη αυτή την πορεία η Ξένια Καλογεροπούλου μεταφράζει, διασκευάζει, παίζει, σκηνοθετεί, κάνει παραγωγή, διατηρώντας ακέραιους και καθάριους τους ρόλους-ιδιότητές της, σύμφωνα με τις ΣΤΙΓΜΕΣ ζωής και τέχνης που επιβάλλουν τη μεταμόρφωσή της στον εκάστοτε ρόλο της.

Στην πορεία αυτοί, σημαντικοί σταθμοί και παράλληλοι βίοι είναι:

I. Η συμμετοχή της Ξένιας Καλογεροπούλου στην Assitez-Ελληνικό Κέντρο της Διεθνούς Εταιρείας Θεάτρου για τα Παιδιά και τους Νέους/ες (ASSITEJ). Από το 1983-2001 διετέλεσε Πρόεδρος του Ελληνικού Κέντρου Θεάτρου για τα Παιδιά και τους Νέους και το 1999 σε συνεργασία με την Δηώ Καγγελάρη και το 2022 με τη Γιάννα Ροϊλού ανέλαβε την επιμέλεια δύο τόμων του Ελληνικού Κέντρου Θεάτρου για τα παιδιά και τους νέους/ες (με τίτλο «Θέατρο για παιδιά - Ένας πρακτικός οδηγός» και «Θέατρο για παιδιά 2 - Θέατρο και Σχολείο»).

II. Η συμμετοχή της στο Πρόγραμμα Μελίνα και η δημιουργία του Μικρού Οδυσσεβάχ για σχολεία.

III. Σταθμός το 2004, Σημαντική Στιγμή η ίδρυση του «Εργαστηρίου Θεάτρου Ξένια Καλογεροπούλου» σε συνεργασία με τη θεατρολόγο-εκπαιδευτικό θεάτρου Πέγκυ Στεφανίδου, που επισφραγίζει τη Συνάντηση «Καλογεροπούλου – Στεφανίδου» και γεννά στοιχεία σταθερής ποιοτικής και ποσοτικής εργασίας: θεατρικά εργαστήρια για παιδιά και νέους, σεμινάρια θεατρικής αγωγής για ενήλικες (εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτικούς θεατρικής αγωγής κ.ά.), σεμινάρια Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών, προγράμματα

θεάτρου/δράματος στην εκπαίδευση, σεμινάρια κινηματογραφικής παιδείας για τους μικρούς μας φίλους από την Γιάννα Δεληγιάννη. Δημιουργούν σταθερή συνεργασία με τον Chris Cooper, ενώ ως σήμερα παιδιά, έφηβοι και ενήλικες που έχουν φοιτήσει στο Εργαστήριο επιστρέφουν σε αυτό είτε ως εκπαιδευτικοί είτε ως σταθεροί φίλοι και υποστηρικτές. Στην εποχή της πανδημίας το Εργαστήριο Θεάτρου Ξένιας Καλογεροπούλου απέκτησε μία νέα ψηφιακή ταυτότητα και παράλληλα με τα δια ζώσης εργαστήρια στη Σχολή Χιλλ (κατόπιν της μετακόμισης του από τον πρώτο του «σπίτι» στο Λυκαβητό), πραγματοποιούνται on line πολυτροπικές θεατρικές επιμορφώσεις. «Και η Ξένια είναι εκεί πάντα δίπλα μας, να στηρίζει, να προσφέρει με τις πολύτιμες γνώσεις και εμπειρίες της αλλά και απολύτως έτοιμη να μάθει μαζί μας» σημειώνει η Πέγκυ Στεφανίδου.

IV. Η συμμετοχή της Ξένιας Καλογεροπούλου στην επιλογή έργων όχι μόνο για την Πόρτα της αλλά και για το φεστιβάλ Αθηνών, υπό την διεύθυνση του Γιώργου Λούκου.

V. Τα ταξίδια της Ξένιας στις χώρες του κόσμου και στις γλώσσες του κόσμου που η παιδεία της αλλά και η πίστη και το όραμά της τα συντρόφευε.

VI. Ο αγώνας της για την ύπαρξη και τη βιωσιμότητα του Θεάτρου για παιδιά.

VII. Η αναγόρευση της Ξένιας Καλογεροπούλου σε Επίτιμη Διδάκτορα του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης, της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας τον Ιούνιο του 2021, με προσφώνηση επαίνου από την επίκουρη καθηγήτρια κ. Μάρθα Κατσαρίδου.

Παραστάσεις της Ξένιας Καλογεροπούλου, ανεβαίνουν σε διεθνείς σκηνές, τα έργα της μεταφράζονται σε πολλές γλώσσες, στα Γαλλικά έχει μεταφράσει αρκετά από τα έργα της με επιτυχία ο Μισέλ Βόλκοβιτς, για το έργο της έχουν γράψει πανεπιστημιακοί καθηγητές και καθηγήτριες, κριτικοί, φοιτητές προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών θεατρικών και παιδαγωγικών τμημάτων, εκπαιδευτικοί, μαθητές, το αρχείο του Θεάτρου της έχει ψηφιοποιηθεί από τον μεταδιδάκτορα Τάσο Αγγελόπουλο και το έργο της εμπνέει εκ νέου ερευνητές, θεατές και δημιουργούς. *Ο Οδυσσεβάχ* ταξιδεύει στο μυαλό και στην καρδιά παιδιών στο γαϊτανάκι του κόσμου, του αγαπημένου της «κοσμάκη» του σινεμά, του αγαπημένου της «κοινού» των μικρών και μεγάλων της φίλων που τους ένωσε και συνεχίζει και τους ενώνει σαν alter ego των συνοδοιπόρων της σε μία αδιαπέραστη ηλικία των 4 έως 99 ετών ή 8 μηνών έως 102 ετών.

Η Ξένια Καλογεροπούλου αποτελεί από μόνη της τη σταθερή, εξελικτική εκπαιδευτική και καλλιτεχνική πολιτική για το θέατρο για παιδιά στην Ελλάδα, που απουσιάζει ως σταθερά από το Υπουργείο Πολιτισμού και από το Υπουργείο Παιδείας στην Ελλάδα, και είναι μεγάλη τιμή για το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών να την καλωσορίζει στον νέο της πλέον ρόλο, σε μία νέα μεταμόρφωση: σε Επίτιμη Διδάκτορα ΕΚΠΑ που πιστεύω ότι σε αυτό το μοναδικό μυαλό με το όμορφο μουτράκι θα κινήσει νέες σκέψεις και πράξεις.

Ξένια Καλογεροπούλου, ευχαριστούμε από καρδιάς για όλο σας το έργο, την στάση σας και την πίστη σας στο μαγικό θέατρο «για όλους».

Κλειώ Φανουράκη

Επίκουρη καθηγήτρια

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

Φιλοσοφική Σχολή

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών